

PROFESNÍ KVALIFIKACE KARIÉROVÝ PORADCE / KARIÉROVÁ PORADKYNĚ – NOVÝ STANDARD V NÁRODNÍ SOUSTAVĚ KVALIFIKACÍ

Richard Veleta

Jedním z milníků v profesionalizaci kariérového poradenství v ČR bylo v roce 2015 uvedení tří profesních kvalifikací pro kariérové poradce do [Národní soustavy kvalifikací](#) (dále jen NSK¹). Tyto tři profesní kvalifikace spojoval společný kompetenční základ, ale vzájemně se odlišovaly v některých dovednostech podle kontextů, ve kterých ten který kariérový poradce primárně působí – oblast vzdělávání, oblast služeb zaměstnanosti a oblast služeb pro klienty se specifickými potřebami. Pro každý z těchto kontextů vznikla samostatná profesní kvalifikace: pro oblast vzdělávání [Kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu \(75-004-R\)](#), pro oblast služeb zaměstnanosti [Kariérový poradce pro zaměstnanost \(75-005-R\)](#) a pro služby klientům se specifickými potřebami [Kariérový poradce pro ohrožené, rizikové a znevýhodněné skupiny obyvatel \(75-002-R\)](#).

V letech 2019 a 2020 proběhly pravidelné revize všech tří uvedených profesních kvalifikací a jejich výsledkem byl odklon od specializačního pojetí se společným základem. To se projevilo návrhem na zrušení profesní kvalifikace Kariérový poradce pro ohrožené, rizikové a znevýhodněné skupiny obyvatel (75-002-R), ale pro další dvě profesní kvalifikace, které byly koordinovaně zrevidovány, vznikly dva téměř totožné kvalifikační standardy. Logicky se tedy vrátila myšlenka na jednu univerzální kvalifikaci, která byla diskutována již před rokem 2015.

Vznik jediné profesní kvalifikace pro kariérové poradenství navrhlo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT) z pozice autorizujícího orgánu pro profesní kvalifikaci Kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu (75-004-R) na základě podnětů a stanoviska pracovní skupiny. Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále MPSV) jako autorizující orgán pro profesní kvalifikace Kariérový poradce pro zaměstnanost (75-005-R) a Kariérový poradce pro ohrožené, rizikové a znevýhodněné skupiny obyvatel (75-002-R) vyslovilo se sloučením souhlas, ale s podmínkou, že budou do výsledného kvalifikačního standardu zapracována témata ze služeb zaměstnanosti a komunikace s klienty se specifickými potřebami.

Tohoto úkolu se ujala nová pracovní skupina, která byla sestavena tak, aby bylo garantováno splnění podmínek ze strany MPSV, tj. byli v ní zastoupeni odborníci z praxe ze všech tří poradenských

1 Národní soustava kvalifikací je systém celostátně uznávaných profesních kvalifikací, z nichž každá je popisována prostřednictvím tzv. kvalifikačního a hodnotícího standardu. Kvalifikační standard obsahuje soubor odborných způsobilostí (kompetencí), které jsou ověřovány podle hodnotícího standardu. Tento registr profesních kvalifikací existujících na trhu práce v ČR je kodifikovaný [Zákonem č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání](#) a jeho hlavním účelem je umožnit ověření, uznání a certifikaci profesních kompetencí jednotlivce bez ohledu na způsob jejich získání (NPI ČR, n. d.). Národní soustava kvalifikací je provázána se systémy vzdělávání i zaměstnanosti díky živnostenskému zákonu, zákonu o zaměstnanosti a v neposlední řadě i díky školskému zákonu.

kontextů (vzdělávání, služeb zaměstnanosti a služeb pro klienty se specifickými potřebami). V té době také vznikla dohoda mezi MPSV, MŠMT a Národním pedagogickým institutem České republiky (dále NPI ČR), že nová profesní kvalifikace vznikne na půdorysu existující profesní kvalifikace Kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu (75-004-R), ke které bylo vydáno nejvíce autorizací.² Výsledkem práce této pracovní skupiny je jedna profesní kvalifikace **Kariérový poradce / kariérová poradkyně (75-004-R)**, která byla uveřejněna v NSK 14. července 2022 (NPI ČR, 2022a).

Co se změnilo?

Už sám nový název profesní kvalifikace *Kariérový poradce / kariérová poradkyně*³ (75-004-R) signalizuje koncepční změnu v náhledu na soubor odborných způsobilostí (kompetencí) uvedených v **kvalifikačním standardu**. Kvalifikační standard vymezuje i rámec pro zkoušku, kterou se ověřuje odborná způsobilost uchazeče s ohledem na jeho dosavadní profesní zkušenosti. Zkoušku poskytují tzv. **autorizované osoby**, které splní podmínky autorizace pro profesní kvalifikaci Kariérový poradce / kariérová poradkyně (75-004-R) a získají autorizaci od MŠMT.

Změny v pojetí zkoušky, která vychází z **hodnoticího standardu**, jsou značné. Proměnil se nejen obsah zkoušky, ale změnilo se i její nastavení. Zkouška, stejně tak jako v minulosti, ověřuje odbornost budoucích kariérových poradců podle odborných způsobilostí odvozených z kvalifikačního standardu, ale nově se zohledňují i předcházející profesní zkušenosti uchazeče, které nemusejí být nutně z oblasti kariérového poradenství. Pro tyto účely bylo do hodnoticího standardu zavedeno tzv. profesní portfolio, což je nástroj, který velmi dobře zná každý kariérový poradce. Profesní portfolio není předmětem hodnocení, ale je podkladem pro částečné přizpůsobení zkoušky profesním zkušenostem uchazeče, což je také důvod, proč své vlastní profesní portfolio uchazeč předkládá autorizované osobě už před zkouškou.

Obsahem profesního portfolio uchazeče jsou tyto dokumenty:

- strukturovaný životopis a motivační dopis modelového klienta⁴,
- kazuistika modelového klienta (jsou zadány poměrně přesné parametry obsahu a rozsahu kazuistiky),
- program skupinového poradenství.

2 Počty zkoušek od vzniku profesních kvalifikací (2015) do vzniku sjednoceného standardu v červenci 2022: Kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu (75-004-R): 210 zkoušek; Kariérový poradce pro zaměstnanost (75-005-R): 2 zkoušky; Kariérový poradce pro ohrožené, rizikové a znevýhodněné skupiny obyvatel (75-002-R): 0 zkoušek. Využití stávající profesní kvalifikace Kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu (75-004-R) pro sjednocený kvalifikační i hodnoticí standard umožnilo zachování všech platných autorizací, a tedy minimalizaci administrativy pro autorizované osoby.

3 Revize probíhala v období, ve kterém byly názvy prakticky všech profesních kvalifikací přechýleny do ženského rodu, a to na základě plnění cílů **Plánu podpory rovnosti žen a mužů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na léta 2021-2024** (MŠMT, 2020). Nový genderově vyvážený název této profesní kvalifikace tak dokonce ještě více odpovídá realitě, protože v tomto povolání působí výrazně víc žen.

4 Jak bylo uvedeno výše, ke zkoušce se může přihlásit i uchazeč, který nemá praxi, o kterou by se přímo opřelo jeho profesní portfolio. Z uvedeného důvodu byla zvolena forma modelového klienta.

Práce s profesním portfoliem klade zvýšené nároky i na **autorizované osoby**. Na jedné straně musí autorizovaná osoba umět ověřit odborný základ kariérového poradenství v dosavadních pracovních a dalších zkušenostech uchazeče bez ohledu na kontext, ve kterém je získal. Na straně druhé se očekává, že autorizovaná osoba bude adaptovat vlastní zkoušku v souladu s profesním portfoliem (s dosavadní praxí) uchazeče. Od integrování profesního portfolia do zkoušky se očekává i to, že absolvent zkoušky bude připraven na případnou změnu poradenského kontextu, v němž bude působit, nebo změnu cílové skupiny, se kterou bude pracovat.

Další novinka, která zohledňuje odbornou způsobilost uchazeče bez ohledu na způsob jejího získání, se týká ověřování kompetence: „používání speciálních komunikačních metod pro kompenzaci příslušného ohrožení, rizika nebo znevýhodnění“ (NPI ČR, 2022a). Typ rizika či znevýhodnění si pro účely zkoušky vybírá uchazeč sám z nabídky uvedené v hodnoticím standardu, přičemž se dá předpokládat, že výběr bude mít vztah k jeho předcházejícím zkušenostem.

Celkově lze hodnoticí standard považovat za velmi praktický. Zcela bylo eliminováno písemné ověřování. V případě znalostí byla zachována ústní forma ověřování, ale s důrazem na argumentaci východisek a zdůvodňování postupů uchazeče. Větší část zkoušky pak uchazeč předvádí poradenské a související činnosti, čímž se pojetí zkoušky přibližuje reálným pracovním činnostem poradců, jejichž základním komunikačním prostředkem je řeč a dialog.

Závěr

Nově zavedená profesní kvalifikace **Kariérový poradce / kariérová poradkyně (75-004-R)** do **Národní soustavy kvalifikací** čeká na své využití i na uchazeče o zkoušku a čas ukáže, jestli takto koncipovaný kvalifikační standard může představovat vstupní kvalifikaci kariérových poradců v ČR. Současně věřím, že důraz na objektivizované vymezení zkoušky přispěje k tomu, že zkoušky budou probíhat u všech autorizovaných osob podobně a osvědčení bude vysoce oceňované nejen absolventy zkoušky, ale i jejich zaměstnavateli.

Seznam zdrojů

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2020). *Plán podpory rovnosti žen a mužů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na léta 2021–2024*. <https://www.msmt.cz/ministerstvo/plan-podpory-rovnosti-zen-a-muzu-msmt-2021-2024>

Národní pedagogický institut České republiky. (2022a, 22. prosince). *Kariérový poradce / kariérová poradkyně (kód: 75-004-R)*. <https://www.narodnikvalifikace.cz/kvalifikace-1538/revize-3301/kvalifikacni-standard>

Národní pedagogický institut České republiky. (2022b, 22. prosince). *Kariérový poradce / kariérová poradkyně pro ohrožené, rizikové a znevýhodněné skupiny obyvatel (kód: 75-002-R)*. https://www.narodnikvalifikace.cz/kvalifikace-1540-Karierovy_poradce_karierova_poradkyne_pro_ohrozene_rizikove_a_znevychodnene_skupiny_obyvatel

Národní pedagogický institut České republiky. (2022c, 22. prosince). *Kariérový poradce / kariérová poradkyně pro zaměstnanost (75-005-R)*. https://www.narodnikvalifikace.cz/kvalifikace-1539-Karierovy_poradce_karierova_poradkyne_pro_zamestnanost

Národní pedagogický institut České republiky. (n. d.). *Národní soustava kvalifikací*. <https://www.narodnikvalifikace.cz/>

Zákon č. 179/2006 Sb. ze dne 30. března 2006. Zákon o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání). (2006). <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/zakon-c-179-2006-sb>

Autor

Mgr. Richard Veleta, Ph.D.

Národní pedagogický institut České republiky, Praha
richard.veleta@npi.cz

Autor, absolvent Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, se od roku 2004 věnuje vzdělávání dospělých. Svůj profesní život spojil pod hlavičkou Národního pedagogického institutu České republiky (NPI ČR) s Národní soustavou kvalifikací (NSK), pro kterou od roku 2019 pracuje jako manažer tvorby standardů NSK a metodik. Současně působí jako ambasador NPI ČR pro oblast vzdělávání dospělých a uznávání výsledků přechodného učení.

LinkedIn profil: <https://www.linkedin.com/in/richardveleta/>

Citujte

Veleta, R. (2022). Profesionální kvalifikace Kariérový poradce / kariérová poradkyně – nový standard v Národní soustavě kvalifikací. *Kariérové poradenstvo v teorii a praxi* [online], 11(22), 70–73. Dostupné z <https://www.euroguidance.cz/publikace.html>